



Data Pamiątki

Wszystko więc, cokolwiek by wam [faryzeusze i uczeni w Piśmie] powiedzieli, czyńcie i zachowujcie, ale według uczynków ich nie postępujcie; mówią bowiem, ale nie czynią – Mat. 23:3.

Między Badaczami Pisma Świętego istnieje ogólna zgoda co do tego, że obchodzenie Pamiątki Pańskiej powinno mieć miejsce corocznie, jako upamiętnienie wypełnienia się ofiary paschalnej. Określenie Wieczera „Pamiątkowa” zostało przyjęte jako przypomnienie i położenie nacisku na charakter tej uroczystości, mającej upamiętniać śmierć Chrystusa jako ofiarę pojednawczą na rzecz ludzkości. Zgoda ta obejmuje swym zakresem również i to, że właściwą datą obchodzenia tej uroczystości jest czternasty dzień hebrajskiego miesiąca Nisan, który przypada na wiosnę. To właśnie w tym dniu zabijany był przez Żydów paschalny baranek i to w tym dniu, zgodnie z oświadczeniem ewangelisty Jana, zmarł nasz Pan Jezus jako „Baranek Boży, który gładzi grzech świata” (Jan. 1:29).

Określenie daty

Lecz w jakim dniu naszego kalendarza przypada 14 Nisan? Różne metody obliczania tej daty dają wyniki, które niejednokrotnie różnią się od siebie o cały miesiąc, co oznacza, że Pamiątka obchodzona jest przez różne grupy w różnym czasie, zamiast mieć miejsce o jednej porze. Trzy metody należy uznać za szczególnie właściwe przy ocenie, jaki dzień uznać należy za 14 Nisan.

1. Należy sprawdzić, czy sama Biblia wymienia sposób liczenia czasu.
2. Należy sprawdzić, czy istnieją miarodajne, pozabiblijne źródła wskazujące na sposób liczenia czasu używany w dawnych czasach.
3. Należy stwierdzić, czy ustalanie takich dat winno spoczywać w rekach Żydów, a tym samym czy można posiłkować się typowym żydowskim kalendarzem.

Idąc tropem tych trzech podejść możemy dojść do wniosku, że samo Pismo Święte milczy jeżeli chodzi o podanie dokładnej procedury używanej w dawnych czasach dla wyznaczania daty 14 Nisan. Oczywiście Biblia wielokrotnie podkreśla szczególne znaczenie miesiąca Nisan, jako pierwszego miesiąca roku religijnego, w którym miało miejsce najważniejsze z corocznych świąt żydowskich – Pascha. Tym niemniej jednak, jako że Pis-

mo Święte nie wspomina, w jaki sposób stwierdzany był początek roku, dla odnalezienia tej informacji konieczne jest sięgnięcie do innych źródeł historycznych.

Zwyczaje starożytne

Hebrajska Mishna wiele miejsca poświęca sprawom związanym z kalendarzem i liczeniem czasu. Zgodnie z zawartymi tam zapisami, najwcześniejszy zwyczaj określania początku miesiąca Nisan polegał na obserwacji, kiedy pojawi się pierwszy nów po porównaniu dnia z nocą. Fakt ten stwierdzano na podstawie prowadzonych obserwacji wzrokowych, a w przypadku silnego zachmurzenia, na podstawie obliczeń.

Odpowiedzialność za ogłaszanie początku Nisan spadła ostatecznie na trzech członków Sanhedrynu, siedemdziesięcioosobowej rady zarządzającej w Jerozolimie. W skład tej trzyosobowej grupy wchodził przewodniczący rady (którym był Najwyższy Kapłan) i dwóch innych członków dla pomocy. Niekiedy posiłkowali się oni zeznaniami świadków, którzy prowadzili obserwacje nieba.

Metoda ta była wystarczająco prosta i skuteczna, aby mogła być stosowana przez wiele lat, ale pojawiła się pewna komplikacja. Począwszy od pierwszego żniwa w krainie Kanaan, Bóg polecił Izraelowi składać ofiary z pierwocin roli w trakcie specjalnego obrzędu potrząsania przed Panem. Zgodnie z zapisem 3 Moj. 23:9-11, ofiara ta miała być sprawowana „nazajutrz po sabacie”. Sabat ten uznawany był przez Faryzeuszy i przez ortodoksyjnych Żydów raczej za sabat związany z piętnastym Nisan, świątecznym dniem Paschy, niż za zwykły, cotygodniowy sabat. Tym samym, „nazajutrz po sabacie” byłby szesnastym dniem Nisan. Oznacza to, że ceremonia Paschy została nierozzerwalnie powiązana z ofiarą potrząsania pierwocinami żniwa.

Zbożem, które używane było w czasie tego obrzędu był jęczmień, ponieważ dojrzewał jako pierwszy pod koniec marca i na początkach kwietnia. Był to zwykły tryb żniwa, który dobrze wpasował się w wymóg, aby pierwociny żniwa potrząsane były przed Panem szesnastego dnia Nisan. Niekiedy jednak pojawiał się problem, gdy ciepła wiosna się opóźniała i okres Paschy przypadał w chwili, gdy jęczmień nie był jeszcze dojrzały. W takich latach, o ile Pascha nie miała być przesunięta, nie było dojrzałego zboża aby ofiarować go jako pierwociny żniwa.

Aby uniknąć takiej sytuacji, władze Izraela wydawały zarządzenie określające stan zaawansowania wiosny.



W miarę konieczności, dodawany był trzynasty miesiąc zwany VAdar, który przypadał tuż przed miesiącem Nisan, czego efektem było przesunięcie Paschy o miesiąc. Zabieg ten pozwalał na zapewnienie wystarczająco dużej ilości czasu aby zboże dojrzało. Gdyby nie było władzy odpowiedzialnej za wydanie takiego zarządzenia, zachwiane byłoby płynne funkcjonowanie Paschy i związanego z nią obrzędu potrząsania. W przeciwieństwie do tej metody, dzisiejsza praktyka ustalania daty 14 Nisan stosowana przez niektórych bazuje na astronomicznych wyliczeniach pierwszego nowiu po wiosennym porównaniu dnia z nocą. Sposób ten uznawany jest za bliższy regulacjom przewidzianym w Piśmie Świętym, niż wskazana powyżej metoda żydowska. Jako że nie ma wyraźnego zalecenia, aby korygować tę datę w przypadku, gdy wypada ona wczesną wiosną, oznacza to, że nie koliduje ona ze starożytnym zwyczajem. Jednakże nie można uznać jej za rzeczywiście „biblijną” metodę, ponieważ nigdzie w Piśmie Świętym nie jest wspomniany nów w odniesieniu do porównania dnia z nocą. Z drugiej jednak strony, Pismo Święte wyraźnie wspomina o potrząsaniu pierwocinami żniwa w odniesieniu do ceremonii Paschy. To powiązanie jest w zasadzie jedyną biblijną podstawą dla potwierdzenia pory roku, ponieważ wiosenne porównanie dnia z nocą nie jest wymienione. Pominięcie tego związku zapewne byłoby pogwałceniem pierwotnego zalecenia, które z kolei jest wyraźnym symbolem zmartwychwstania Chrystusa w dniu 16 Nisan w 33 roku naszej ery. Inaczej mówiąc, pominięcie tej okoliczności w poważny sposób podważyłoby biblijne wsparcie dla określania czasu obchodzenia Paschy.

Wartość żydowskiego kalendarza

W tym miejscu warto wspomnieć wkład jaki wnosi do niniejszego tematu nowoczesny żydowski kalendarz. Jest on skonstruowany na zasadzie dziewiętnastoletniego cyklu, w którym w tych latach, gdzie Pascha przypadałaby zbyt wcześnie aby można było mówić o zbiorach zbóż (trzeci, ósmy, jedenasty i dziewiętnasty rok), święto jest automatycznie opóźniane przez dodanie miesiąca V-Adar. W ten sposób, kalendarz ten bez udziału człowieka reguluje terminowość świąt i ustanawia pewien przewidywalny standard określania dat.

Żydowski kalendarz używany dzisiaj określany jest jako „nowożytny” w odróżnieniu od „starożytnego”, który korzeniami sięgał jeszcze czasów Starego Testamentu. Jednakże warto zauważyć, że ten „nowożytny” kalendarz był już w użyciu we wczesnych wiekach ery chrześcijańskiej. Początkowo zasady rządzące tym kalendarzem utrzymywane były w tajemnicy, aby utrzymać zależność rozproszonych plemion od pewnej hierarchii. Jednakże w roku 359 n.e. zasady te zostały ostatecznie opublikowane przez Rabbiego Hillela II, a tym samym stały się wiadome znane wszystkim Żydom żyjącym w rozproszeniu. Tym samym możliwie stało się obliczenie

kalendarza na wiele stuleci naprzód, co usunęło wszelkie wątpliwości w zakresie występowania świąt.

Dlatego też uważamy, że dla Chrześcijan nadal korzystne jest opieranie daty Pamiątki na wyliczeniach kalendarza żydowskiego. Zwyczaj ten jest bowiem najbliższy zwyczajom panującym w dawnym Izraelu. Wykorzystanie tego kalendarza pomaga w zachowaniu jednolitej daty i pozwala uniknąć potrzeby dokonywania niezależnych wyliczeń. Kalendarz ten jest również powszechnie dostępny. Wszystko to jednak prowadzi do jednego, zasadniczego pytania: czy jest nadal właściwe dla nas, Chrześcijan, aby uznawać żydowski kalendarz i żydowski autorytet w celu obliczania daty Pamiątki?

Szukając kierownictwa w jakiegokolwiek sprawie, dobrze jest zawsze spoglądać na przykład i nauczanie naszego Pana. Podobnie i w tym przypadku, uważamy, że jego słowa i czyny dają bezpośrednią odpowiedź na nasze pytanie. Jezus dał temu wyraz gdy uznał za słuszne przyjąć interpretacje tych, którzy zasiadali na mównicy mojżeszowej, o ile wykładnia ta nie sprzeciwiała się z prawdą. Jezus tak bowiem powiedział o Faryzeuszach i uczonych w piśmie: „Wszystko więc, cokolwiek by wam powiedzieli, czyńcie i zachowujcie, ale według uczynków ich nie postępujcie; mówią bowiem, ale nie czynią” (Mat. 23:3). Jego naśladowcy nie mieli bowiem naśladować przykładu tych ludzi w praktykowaniu religii na pokaz i hipokryzji. Układanie i dokonywanie poprawek w żydowskim kalendarzu, a zwłaszcza w materii wszelkich świąt, znajdowały się w gestii tych właśnie ludzi. Jezus nie sprzeciwiał się przyjmowaniu ich stanowiska w takich kwestiach. Tym samym, rozsądnym rozwiązaniem wydaje się przyjęcie dat ustalonych na podstawie kalendarza żydowskiego jeżeli chodzi o termin Pamiątki. Zachowanie takie zdaje się być zgodne z podejściem naszego Pana: nie chodzi tu bowiem o podporządkowanie się, lecz o uznanie wygody i użyteczności takiego rozwiązania, zgodnie z Bożym zaleceniem.

Data Pamiątki a data Paschy

Mimo iż korzystamy z żydowskiego kalendarza dla obliczania daty Pamiątki i 14 Nisan, może być pewnym zaskoczeniem odkrycie, że Pamiątka przypada konsekwentnie na dwa dni przed oficjalną datą Paschy. Dla przykładu, tegoroczna Pascha przypada w dniu 24 kwietnia zgodnie ze wskazaniami żydowskiego kalendarza, lecz Pamiątka obchodzona będzie w piątek wieczorem, 22 kwietnia.

Określenie „Pascha” używane jest dla określenia wydarzeń albo z dnia 14 Nisan, kiedy to zabijany był baranek, albo 15 Nisan, kiedy zaczynało się święto. W czasach nowożytnych Żydzi nie zabijają już baranka, wobec czego mniejszy nacisk kładzie się na dzień 14



Nisan i współczesny kalendarz żydowski nie wiąże już żadnego znaczenia z tą datą. Obecnie nacisk kładzie się na dzień 15 Nisan, który obchodzony jest jako dzień świąteczny upamiętniający wyjście z niewoli egipskiej. Dlatego właśnie kalendarz żydowski określa dzień 15 Nisan jako „Paschę” (większą część dnia, lecz nie jego właściwy początek). Dniem poprzedzającym dzisiejsze święto żydowskie jest dzień 14 Nisan i to właśnie on jest przedmiotem naszego zainteresowania.

Co więcej, biorąc pod uwagę fakt, że żydowski dzień rozpoczyna się o godzinie 18 wieczorem, 14 Nisan zaczyna się właściwie w dniu oznaczonym jako 13 Nisan w kalendarzu żydowskim. Po godzinie 18 dnia oznaczonego jako 13 Nisan nadchodzi właściwy czas na obchodzenie Pamiątki. Tym samym, data Pamiątki zawsze wypada na dwa dni przed datą żydowskiej Paschy oficjalnie opublikowaną w kalendarzu (15 Nisan).

Ciekawostką jest okoliczność, że data Pamiątki nigdy nie wypada w poniedziałek, środę lub sobotę. Wynika to z faktu istnienia specjalnych regulacji które wykluczają możliwość obchodzenia Paschy (15 Nisan) w pewne dni. Istnieje ścisły związek pomiędzy świętem Paschy (15 Nisan) a pierwszym dniem roku (1 Tishri), który wynosi dokładnie 163 dni. Jest to wynik umiejscowienia w czasie świąt Yom Kippur (10 Tishri) i Roshana Rabba (21 Tishri): wymaga się, aby to pierwsze święto nigdy nie przypadało na dzień poprzedzający lub następujący po zwykłym Sabacie (gdyż tego wynikiem byłyby dwa następujące po sobie dni zupełnego odpoczynku, co zakłóciłoby tryb przygotowywania posiłków), zaś to

drugie święto nigdy nie może przypadać na sobotę (co skutkowało by pogwałceniem Sabatu poprzez fizyczną aktywność związaną z obchodzeniem ceremonii Hoshana).

Aby zapewnić realizację wspomnianych wyżej założeń, żydowski kalendarz wprowadził regulację w wyniku której świąteczny dzień Paschy (15 Nisan) nigdy nie wypada w środę, piątek lub poniedziałek (patrz G. Zinberg, Objawiona Tajemnica Żydowskiego Kalendarza, str. 41,42). Oznacza to, że dzień 13 Nisan nigdy nie będzie przypadał w poniedziałek, środę lub sobotę. Tym samym, Pamiątka obchodzona w dniu zaznaczonym w żydowskim kalendarzu jako 13 Nisan (i który staje się 14 Nisan po godzinie 18) nigdy nie przypada w wymienione wyżej dni.

Zakończenie

Dobrze jest mieć zawsze na uwadze biblijną radę „niechaj każdy pozostanie przy swoim zdaniu” (Rzym. 14:5). Jakże piękną byłaby wizja, w której wszyscy doceniający Pamiątkę mogli osiągnąć porozumienie co do jednej daty dla jej właściwego obchodzenia. Mimo to, w tych latach gdy niezwykle trudno jest poświęconym Chrześcijanom tak czynić, wierzymy iż to stan serca wszystkich biorących do swych rąk symbole ciała i krwi jest rzeczą najważniejszą. Jedność ducha wszystkich członków ciała Chrystusowego, ich udział w Pamiątce poprzez wnikliwe badanie własnego serca i ocenianie własnej społeczności z Panem, karmienie się duchowymi prawdami przedstawionymi w tej uroczystej ceremonii z pewnością przeważają na kwestia wyboru daty.